

Idéoplæg

Har du forslag og idéer til
NATIONALPARK
SKJOLDUNGERNES LAND?

INDHOLD

Forord side 3

Plan for Skjoldungernes Land side 4

Har du forslag og idéer? side 6

Idéoplæg side 7

Natur og landskab side 8

Kulturhistorie side 10

Friluftsliv side 12

Formidling, undervisning og forskning side 14

Lokalsamfund, erhverv og turisme side 16

Kort over nationalparken side 18

Send forslag og idéer side 20

Foto:

Kristoffer Juel Poulsen, Mathias Fløe Holm, Ole Malling, Poul Bjerager Christiansen
Tim Krat, Werner Karrasch: (Copyright Vikingskibsmuseet i Roskilde)

Tekst og redaktion:

Nationalpark Skjoldungernes Land v/ Poul Bjerager Christiansen
og Thomas Vestergaard-Nielsen

Layout og tryk:

JGC Marketing, Roskilde

FORORD

Bestyrelsen for Skjoldungernes Land skal udarbejde en nationalparkplan. Den skal være fundamentet for at udvikle nationalparken i de kommende år set i et meget langsigtet perspektiv.

Planen skal gennemføres ad frivillighedens vej. Som bestyrelse lægger vi derfor stor vægt på, at planen kommer til at hvile på et holdbart fundament med stærk lokal opbakning og lokalt ejerskab.

Vi starter med en "idéfase". Dette hæfte skal læses som en invitation til lodsejere, beboere, foreninger, organisationer, myndigheder og alle andre til at komme med forslag og idéer til, hvordan nationalparken skal udvikle sig.

Du kan komme med dit bidrag frem til og med **den 18. april 2016**.

Under og efter denne idéfase vil vi holde borgermøder om planen. Indsendte forslag og idéer vedrørende en konkret ejendom, vil vi drøfte nærmere med lodsejeren. Inden planen vedtages endeligt, sender vi vort planforslag i offentlig høring. Det skal alt sammen være med til at sikre den lokale opbakning og give mulighed for indspil, så der kan udformes en god og visionær plan.

Vi ser frem til en inspirerende og konstruktiv proces, og glæder os til at modtage dine - små eller store - forslag og idéer til nationalparkplanen.

På vegne af bestyrelsen

Lars Vedsmand / formand

PLAN FOR SKJOLDUNGERNES LAND

Nationalpark Skjoldungernes Land blev indviet den 21. marts 2015. Det er Danmarks fjerde og Sjællands første nationalpark. Nationalparken er udpeget på grund af områdets unikke natur, landskab og kulturhistoriske værdier.

Nationalparken er 170 km² og omfatter den sydlige del af Roskilde Fjord, herregårds- og landbrugslandskab, store skovområder samt søer, moser, enge og overdrev. Den omfatter også bebyggede områder som f.eks. Roskildes historiske bydel og Gevninge by. Se kort side 18-19.

Nationalparken er formelt set en fond. Fonden ledes af en bestyrelse, der er udpeget af miljøministeren. Et mindre sekretariat varetager den daglige drift for bestyrelsen, mens et bredt sammensat nationalparkråd rådgiver i sager af større betydning og om principielle spørgsmål.

Plan for nationalparken

Bestyrelsen skal senest den 1. april 2017 have vedtaget en "nationalparkplan", der skal danne grundlaget for arbejdet med at etablere og udvikle Nationalpark Skjoldungernes Land - se tidsplan på modsatte side.

Planen skal beskrive, hvordan naturkvaliteten kan styrkes, muligheden for at skabe sammenhæng mellem naturområderne, udviklingsmuligheder for friluftsliv og erhverv, samt hvordan viden om områdets værdier kan formidles.

Planen er fundamentet for en årlig bevilling på finansloven til at udvikle nationalparken.

Nationalparken udvikles over en meget lang årrække. Planen revideres hvert sjette år.

Frivillige aftaler og samarbejde

Bestyrelsen skal arbejde for at gennemføre nationalparkplanen.

Planen kan kun gennemføres ad frivillighedens vej. Bestyrelsen kan f.eks. indgå frivillige aftaler med lodsejere om naturpleje og ændret drift - eller samarbejdsaftaler med foreninger, institutioner m.v.

25. januar – 18. april 2016

IDÉFASE:

Alle kan indsende forslag og idéer til planen.
Borgermøde afholdes.

25. januar – 18. september 2016

PLANFASE:

Der udarbejdes et forslag til plan, herunder miljørapport.
Indsendte forslag/idéer vedrørende konkrete ejendomme drøftes
med lodsejerne.

19. september – 12. december 2016

HØRINGSFASE:

Der gennemføres offentlig høring i 12 uger af et planforslag og et
forslag til miljørapport. Borgermøde afholdes.

13. december 2016 – 1. februar 2017

VEDTAGELSESFASE:

Endelig plan, miljørapport og høringsnotat udarbejdes.

Endelig nationalparkplan forventes vedtaget ca. 1. februar 2017.

HAR DU FORSLAG OG IDÉER?

Du kan sende forslag og idéer til nationalparkplanen i perioden 25. januar til 18. april 2016.

Du kan enten sende dit bidrag via e-mail til npskjold@danmarksnationalparker.dk eller med almindelig post til Nationalpark Skjoldungernes Land, Ledreborg Allé 2B, 4320 Lejre.

Generelle forslag og idéer sendes direkte til os. Hvis du har et konkret forslag, som vedrører én eller flere bestemte ejendomme, vil vi foreslå, at du taler med lodsejeren/lodsejerne inden indsendelsen. Vi vil herudover anmode om, at du ikke offentliggør forslaget. Det er vigtigt, at vi får mulighed for at drøfte forslaget med lods-ejeren først, inden vi offentliggør forslagene samlet.

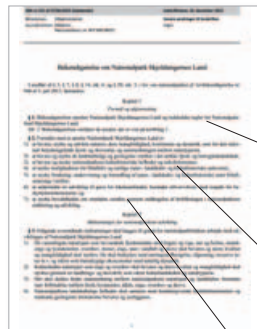
Du er velkommen til at kontakte nationalparkens sekretariat (se kontaktoplysninger på bagsiden), hvis du har spørgsmål eller behov for at drøfte dit forslag/din idé.

IDÉOPLÆG

På de følgende sider er der idéoplæg for fem centrale emner: 1) natur og landskab, 2) kulturhistorie, 3) friluftsliv, 4) formidling, undervisning og forskning samt 5) lokalsamfund, erhverv og turisme.

Her kan du se, hvordan hvert idéoplæg er bygget op:

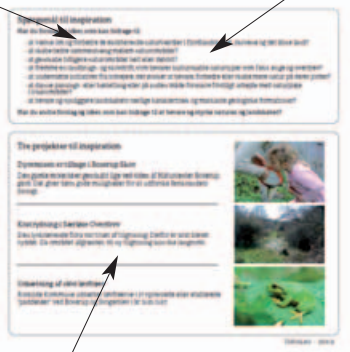
Formål og målsætninger

Her beskrives formål med at oprette nationalparken samt målsætninger for det pågældende emne, jf. bekendtgørelse nr. 521 af 27. april 2015 om Nationalpark Skjoldungernes Land.

Spørgsmål til inspiration

Vi stiller en række spørgsmål for hvert emne, som vi håber kan inspirere dig til at komme med forslag og idéer – generelle såvel som konkrete. Vores spørgsmål tager udgangspunkt i bekendtgørelsen om nationalparken og vort endelige forslag til nationalpark fra februar 2014.

Tre projekter til inspiration

Vi nævner tre eksempler på projekter eller tiltag, der tidligere er gennemført. Det drejer sig især om projekter fra "Skjoldungelandets" store projektprogram i 2009-2012. Disse små-skala projekter blev gennemført under forberedelsen af nationalparken for at vise eksempler på, hvad en nationalpark ville kunne gennemføre i større skala.

NATUR OG LANDSKAB

Formål og målsætninger

Nationalparken skal arbejde for at bevare og styrke naturen og landskabet. I bekendtgørelsen for nationalparken er der fastsat følgende formål samt målsætninger for disse emner:

Formål

At bevare, styrke og udvikle naturen, dens mangfoldighed, kontinuitet og dynamik, især for den nationalt betydningsfulde fjord- og skovnatur, og sammenhængen mellem naturtyperne.

At bevare og styrke de landskabelige og geologiske værdier i det unikke fjord- og herregårdslandskab.

Målsætninger

De væsentligste naturtyper som lavvandede fjordområder med bugter og vige, øer og holme, strandenge og kystskrænter, overdrev, moser, enge, søer, vandløb og skove skal bevares og deres kvalitet og mangfoldighed skal styrkes. De skal beskyttes mod næringsstofberigelse, tilgroning, invasive arter m.v. og sikres som bæredygtige økosystemer med naturlig dynamik.

Kulturskabte naturtyper som enge og overdrev skal bevares og deres kvalitet og mangfoldighed skal styrkes gennem en landbrugs- og skovdrift, som sikrer kulturlandskabet og naturtyperne.

Der skal skabes bedre sammenhæng mellem nationalparkens naturtyper og landskaber, herunder især forbindelse mellem fjord, kystarealer, ådale, enge, overdrev og skove.

Nationalparkens landskabelige helheder skal sammen med karaktergivende landskabselementer og markante geologiske formationer bevares og synliggøres.

Spørgsmål til inspiration

Har du forslag og idéer, som kan bidrage til:

- at værne om og forbedre de eksisterende naturværdier i fjordlandskabet, skovene eller det åbne land?
- at skabe bedre sammenhæng mellem naturområder?
- at genskabe tidligere naturområder helt eller delvist?
- at fremme en landbrugs- og skovdrift, som bevarer kulturskabte naturtyper som f.eks. enge og overdrev?
- at understøtte initiativer fra lodsejere, der ønsker at bevare, forbedre eller skabe mere natur på deres jorder?
- at danne pasnings- eller høstetlaug eller på anden måde forankre frivilligt arbejde med naturpleje i lokalområder?
- at bevare og synliggøre landskabets særlige karaktertræk og markante geologiske formationer?

Har du andre forslag og idéer, som kan bidrage til at bevare og styrke naturen og landskabet?

Tre projekter til inspiration

Dyremosen er tilbage i Boserup Skov

Den gamle mose/sø er genskabt lige ved siden af Naturcenter Boserup-gård. Det giver børn gode muligheder for at udforske ferskvandets biologi.

Kratrydning på Særløse Overdrev

Den lyskrævende flora var truet af tilgroning. Derfor er krat blevet ryddet. Da området afgræsses, vil ny tilgroning kun ske langsomt.

Udsætning af 1600 løvfrøer

Roskilde Kommune udsætter løvfrøerne i 17 oprensede eller etablerede "paddesøer" ved Boserup og Svogerslev i år 2015-2017.

KULTURHISTORIE

Formål og målsætninger

Nationalparken skal arbejde for at bevare og styrke kulturhistorien. I bekendtgørelsen for nationalparken er der fastsat følgende formål og målsætning for dette emne:

Formål

At bevare og styrke nationalparkens kulturhistoriske helheder og enkeltelementer.

Målsætninger

Kulturmiljøer og kulturhistoriske helheder og enkeltelementer, der fortæller om brugen af natur, landskab og fjord, skal bevares, synliggøres og formidles, især fortidsminder, herregårds- og landsbymiljøer, mølleanlæg samt Roskilde historiske bydel.

Spørgsmål til inspiration

Har du forslag og idéer, som kan bidrage til:

- at beskytte, bevare og pleje udvalgte kulturspor og fortidsminder?
- at få flere fortidsminder gjort synlige / tilgængelige?
- at lokale deltager i kulturmiljøers bevaring og pasning?
- at støtte initiativer fra lodsejere, der ønsker at fremvise kulturarv på deres ejendomme?
- at formidle områdets kulturhistoriske fortællinger?
- at de, der bor i nationalparken, kender de væsentligste dele af deres landskabs kulturhistorie?

Har du andre forslag og idéer, som kan bidrage til at bevare og styrke kulturhistorien?

Tre projekter til inspiration

Syvhøje er gjort synlige og tilgængelige

De mange oldtidshøje i Oren Skov er ryddet for nåletræer og anden opvækst til glæde for skovgæster og til gavn for fortidsmindernes bevarelse samt dyr og planter.

Stævningssskoven er kulturhistorie

Den tidligere vidt udbredte driftsform - stævnning - er genindført i en gammel askeskov i Boserup. Træer og buske er nedskåret, og skyder nu fra stødene igen. Det giver lys til en særlig flora og fauna.

Genskab mindesmærke

I Herthadalen er det historiske, stilistiske alter, rejst for gudinden Hertha sidst i 1700-tallet, blevet restaureret. Stedet blev brugt ved de store grundlovsmøder 1855-1940.

FRILUFTSLIV

Formål og målsætninger

Nationalparken skal arbejde for at styrke mulighederne for friluftsliv. I bekendtgørelsen for nationalparken er der fastsat følgende formål og målsætninger for dette emne:

Formål

At styrke mulighederne for friluftsliv og særlige natur-, landskabs- og kulturhistoriske oplevelser.

Målsætninger

Mulighederne for friluftsliv og natur-, landskabs- og kulturhistoriske oplevelser skal styrkes.

Udvikling af friluftsliv [...] skal ske på et bæredygtigt grundlag og i samarbejde med lokalbefolkningen, turisterhvervet og relevante aktører, herunder berørte lodsejere.

Særligt sårbare naturområder skal beskyttes mod slitage og forstyrrelse ved planlægning af faciliteter, stiforløb og formidling m.v.

Spørgsmål til inspiration

Har du forslag og idéer, som kan bidrage til:

- at give bedre muligheder for at opleve natur, landskab og kulturhistorie?
- at nationalparkgæsters færden ikke medfører øgede gener for lodsejere, beboere og natur?
- at etablere et tilpas antal hensigtsmæssige stiforløb og faciliteter, også for handicappede?
- at formidle mulighederne for friluftsliv og oplevelser?
- at udforme skiltning m.v. i området på en diskret måde, der passer ind i området?
- at planlægge stiforløb, faciliteter og formidling m.v., så særligt sårbare naturområder beskyttes mod slitage og forstyrrelse?
- at udarbejde/formidle regler om hensynsfuld og korrekt færden på stier og i landskabet?

Har du andre forslag og idéer, som kan bidrage til at styrke mulighederne for friluftsliv?

Tre projekter til inspiration

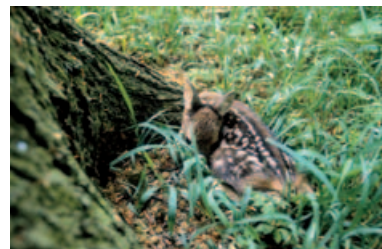
Ny spang over Bøllesø

Spangen (træbroen) over den gamle tørvegrav, Bøllesø, er bygget for at etablere et spændende stiforløb og samtidig undgå slid fra publikums færdsel.

Stilleområde i Boserup Skov

Som et eksperiment er der indført et stilleområde i den østlige del af skoven. Det gavner skovens dyr og giver nye muligheder for dem, der søger "skovens dybe stille ro".

Kunsten ud i landskabet

Det gav helt nye muligheder for oplevelser, da der i 2010-2011 blev afholdt en bred vifte af kulturarrangementer med musik, teater, fortællinger og kunstværker i landskabet.

FORMIDLING, UNDERVISNING OG FORSKNING

Formål og målsætninger

Nationalparken skal arbejde for at styrke formidling, undervisning og forskning. I bekendtgørelsen for nationalparken er der fastsat følgende formål samt målsætninger for disse emner:

Formål

At styrke forskning, undervisning og formidling af natur-, landskabs- og kulturhistoriske samt friluftsmæssige værdier.

Målsætninger

Formidling af nationalparkens natur, landskab og kulturhistoriske værdier skal styrkes i samarbejde med lokale aktører gennem koordinering, udbygning og etablering af aktiviteter, servicefunktioner og faciliteter.

Forskning og undervisning af børn og unge vedrørende nationalparken skal styrkes bl.a. gennem etablering af faciliteter og undervisningstilbud, der knytter sig til natur, landskab, kulturhistorie samt jordbrug, friluftsliv og miljø.

Spørgsmål til inspiration

Har du forslag og idéer, som kan bidrage til:

- at formidlingen af natur, landskab og kulturhistorie bliver mere samordnet?
- at afklare, hvorvidt og i givet fald hvor der skal være et besøgscenter – eller flere?
- at den lokale natur og historie kommer på skoleskemaet?
- at børnehaver og skoler bruger naturen og landskabet til undervisning?
- at universiteter og andre uddannelsessteder bruger naturen og landskabet som studieobjekt?
- at formidling sker med stor hensyntagen til lodsejere og beboere?
- at der også lægges vægt på forskning og formidling af jordbrugets forhold?

Har du andre forslag og idéer, som kan bidrage til at styrke formidling, forskning og undervisning?

Tre projekter til inspiration

Magasin i 65.000 eksemplarer

Der blev udarbejdet, trykt og husstandsomdelt et stort "nationalpark-magasin" med et flot og moderne layout. Magasinet beskrev hele området og lagde samtidig op til en folkelig debat om nationalpark-spørgsmålet.

App for Skjoldungestierne

Der blev udviklet en app for at tilbyde en tidssvarende formidling om stierne. App'en giver mulighed for at få ruter, seværdigheder, historier m.m. direkte ind på en mobil.

Roskildes store fortællinger

Roskilde Museum fortæller i syv videoer - optaget "on location" - om de største begivenheder i byens historie. Videoerne formidles via www.nationalparks skjoldungernesland.dk.

LOKALSAMFUND, ERHVERV OG TURISME

Formål og målsætninger

Nationalparken skal arbejde for at understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet. I bekendtgørelsen for nationalparken er der fastsat følgende formål samt målsætninger for disse emner:

Formål

At understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne.

At styrke bevidstheden om områdets værdier gennem inddragelse af befolkningen i nationalparkens etablering og udvikling.

Målsætninger

Udviklingen af nationalparken skal ske i samspil med omgivelserne.

Udvikling af [...] turisme skal ske på et bæredygtigt grundlag og i samarbejde med lokalbefolkningen, turisterhvervet og relevante aktører, herunder berørte lodsejere.

Spørgsmål til inspiration

Har du forslag og idéer, som kan bidrage til:

- at lodsejere og andre lokale føler ejerskab til nationalparken og dens mål og aktiviteter?
- at nationalparken bliver katalysator for vækst og bæredygtig udvikling med lokal forankring?
- at udvikle en certificering af nationalparkprodukter og –services, som giver mulighed for branding med nationalparkens logo m.v.?
- at øge mulighederne for natur- og kulturturisme, som giver nye erhvervsmuligheder og arbejdspladser?
- at turismen tilfører området værdi uden at landskabs- og naturværdier forringes?
- at nationalparken fungerer som løftestang for både de store kendte attraktioner og for overnatningssteder, spisesteder, guides, gårdbutikker, gallerier m.v.
- at jordbruget får flere muligheder for at være i miljømæssig og økonomisk udvikling?

Har du andre forslag og idéer, som kan bidrage til at støtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet?

Tre projekter til inspiration

Lokale løftede i flok

Flere hundrede lokale og andre frivillige har genskabt en kæmpe vikingeskibssætning på 77 meters længde og 20 meters bredde i Sagnlandet Lejre. Der blev sat 123 sten med en vægt på 265 tons!

Midsommer i Nationalparken

Stor midsommer-event i 2015 med ture i landskabet – til lands og til vands. Det gav øget omsætning i lokalområdet for både bogtrykker, aviser, cykeludlejninger, busser, skibe, guider, lokale producenter, restauranter m.m.

Vikingskibet "Skjoldungen"

Det lille vikingeskib "Skuldelev 6-skibet" blev rekonstrueret, og anvendes nu af Vikingskibsmuseet til skole- og turistsejllads på Roskilde Fjord – en oplevelse i særklasse.

Samlet areal
Landareal
Fjord
Fredede arealer
Natura 2000
Privat ejendom
Nord til syd
Øst til vest
Kystlinje

170 km²
108 km²
62 km²
65 km²
89 km²
87 km²
28 km
19 km
99 km

Send forslag og idéer

Send dine forslag og idéer til nationalparkplanen *senest den 18. april 2016*.

Du kan enten sende dit bidrag via e-mail eller med almindelig post til:

Nationalpark Skjoldungernes Land

Ledreborg Allé 2B

DK - 4320 Lejre

Tel. +45 93 59 70 90

npskjold@danmarksnationalparker.dk

www.danmarksnationalparker.dk

**NATIONALPARK
SKJOLDUNGERNES LAND**